

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2019. február 7. *

„Előzetes döntéshozatal – Szociális biztonság – 883/2004/EK rendelet – 67. cikk – Olyan személy által benyújtott, családi ellátások iránti kérelem, aki az illetékes tagállamban felhagyott a munkavállalói tevékenysége gyakorlásával, de továbbra is ott rendelkezik lakóhellyel – Valamely másik tagállamban lakóhellyel rendelkező családtagok családi ellátásokra való jogosultsága – Jogosultsági feltételek”

A C-322/17. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a High Court (felsőbíróság, Írország) a Bírósághoz 2017. május 30-án érkezett, 2017. május 15-i határozatával terjesztett elő az

Eugen Bogatu

és

a **Minister for Social Protection**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács),

tagjai: M. Vilaras, a negyedik tanács elnöke, a harmadik tanács elnökeként eljárva, J. Malenovský (előadó), L. Bay Larsen, M. Safjan és D. Šváby bírák,

főtanácsnok: P. Mengozzi,

hivatalvezető: C. Strömholm tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2018. június 6-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- E. Bogatu képviseletében C. Stamatescu solicitor és D. Shortall BL,
- a Minister for Social Protection képviseletében M. Browne, C. Keane és A. Morrissey, meghatalmazotti minőségben, segítők: M. D. Finan BL és R. Mulcahy SC,
- az Egyesült Királyság kormánya képviseletében C. Crane és S. Brandon, meghatalmazotti minőségben, segítők: K. Apps barrister,
- az Európai Bizottság képviseletében D. Martin és J. Tomkin, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: angol.

a főtanácsnok indítványának a 2018. október 4-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló, 2004. április 29-i 883/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2004. L 166., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 5. kötet, 72. o.) 11. cikke (2) bekezdésének és 67. cikkének az értelmezésére vonatkozik.
- 2 A kérelmet az Eugen Bogatu és a Minister for Social Protection (szociális védelmi minisztérium, Írország; a továbbiakban: minisztérium) között annak tárgyában fennálló jogvita keretében terjesztették elő, hogy ez utóbbi megtagadta az E. Bogatu kérelmében érintett időszak egy részére vonatkozó családi ellátások kifizetését.

Jogi háttér

- 3 Az 1996. december 2-i 118/97/EK tanácsi rendelettel (HL 1997. L 28., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 3. kötet, 3. o.) módosított és naprakésszé tett, a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra, önálló vállalkozókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló, 1971. június 14-i 1408/71/EGK tanácsi rendeletet (a továbbiakban: 1408/71 rendelet) 2010. május 1-jével hatályon kívül helyezték, és ezen időpontban a 883/2004 rendelet lépett hatályba.
- 4 Az 1408/71 rendelet „A rendelet személyi hatálya” című 2. cikke az (1) bekezdésében kimondta:
„E rendelet vonatkozik azokra a munkavállalókra és önálló vállalkozókra, akik egy vagy több tagállam jogszabályainak a hatálya alá tartoznak vagy tartoztak, [...], illetve ezek családtagjaira [...].”
- 5 Az 1408/71 rendelet „Munkavállalók vagy önálló vállalkozók, akiknek családtagjai az illetékes államon kívüli tagállam területén rendelkeznek lakóhellyel” című 73. cikke egyebek mellett a következőképpen rendelkezett:
„Egy tagállam jogszabályainak hatálya alá tartozó munkavállaló [...] jogosult más tagállam területén lakóhellyel rendelkező családtagjai után az előbbi tagállam jogszabályai szerinti családi ellátásokra, mintha családtagjai ezen állam területén rendelkeznének lakóhellyel. [...]”
- 6 Az 883/2004 rendelet „A rendelet személyi hatálya” című 2. cikke az (1) bekezdésében kimondja:
„Ezt a rendeletet a tagállamok állampolgáira [...], valamint ezek családtagjaira [...] kell alkalmazni.”
- 7 Az említett rendelet „Általános szabályok” című 11. cikke, amely „Az alkalmazandó jogszabályok meghatározása” című II. címben található, tartalmaz többek között egy (2) bekezdést, mely a következőképpen szól:
„E cím alkalmazásában a munkavállalói vagy önálló vállalkozói tevékenységük miatt vagy következtében pénzügyi ellátásokban részesülő személyeket úgy kell tekinteni, mint akik folytatják az említett tevékenységet. [...]”

- 8 Az említett rendelet „Másik tagállamban lakóhellyel rendelkező családtagok” című 67. cikke, amely a „Az ellátások egyes csoportjaira vonatkozó különleges rendelkezések” címet viselő III. címnek a „Családi ellátások” című 8. fejezetben található, a következőképpen rendelkezik:

„Egy személy az illetékes tagállam jogszabályainak megfelelően jogosult családi ellátásokra a másik tagállamban lakó családtagjai után is, mintha a családtagok is az előbb említett tagállamban rendelkeznének lakóhellyel. [...]”

- 9 E rendeletnek ugyanezen fejezetében található a „Halmazódás esetén alkalmazandó elsőbbségi szabályok” című 68. cikke, amely többek között a következőket írja elő:

„(1) Ha ugyanazon időszak és ugyanazon családtagok tekintetében egynél több tagállam jogszabályai alapján nyújtanak ellátásokat, a következő szabályokat kell alkalmazni:

- a) a több tagállam által különböző alapokon fizetendő ellátások esetében az elsőbbségi sorrend a következő: először a munkavállalói vagy önálló vállalkozói tevékenységeken alapuló jogosultságok, másodsor a nyugdíj folyósításán alapuló jogosultságok, és végül a lakóhely szerint szerzett jogosultságok;

[...]”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 10 E. Bogatu román állampolgár, aki 2003 óta Írországbban rendelkezik lakóhellyel. Két gyermek apja, akik Romániában rendelkeznek lakóhellyel.
- 11 E. Bogatu munkavállalóként dolgozott Írországbban 2003. május 26. és 2009. február 13. között, amikor foglalkoztatása megszűnt. Azóta egymást követően, 2009. február 20-tól 2010. március 24-ig járulékalapú munkanélküli-ellátást kapott, azt követően 2010. március 25-től 2013. január 4-ig nem járulékalapú munkakeresési ellátásban, és végül 2013. január 15-től 2015. január 30-ig pénzbeli betegségi ellátásban részesült.
- 12 E. Bogatu 2009. január 27-én egyebek mellett családi ellátásokat igényelt.
- 13 2011. január 12-i és 2015. január 16-i levelében a miniszter tájékoztatta azon határozatáról, hogy e kérelemnek – az 2010. április 1-jétől 2013. január 31-ig tartó időszak kivételével – helyt ad. A miniszter arról is tájékoztatta, hogy kérelmének ezen időszak tekintetében történő elutasításának oka az, hogy E. Bogatu ezen időszak során nem felelt meg azon feltételeknek, amelyek alapján a Romániában lakóhellyel rendelkező gyermekei után családi ellátásra lehetett volna jogosult, mivel nem végzett munkavállalói tevékenységet Írországbban, vagy annak hiányában nem részesült járulékalapú ellátásban.
- 14 E. Bogatu a High Court (felsőbíróság, Írország) előtt nem vitatja azon tényeket, amelyekre a miniszter az elutasítást alapította, azonban azt állítja, hogy az az uniós jog téves értelmezésén alapul.
- 15 E tekintetben különösen arra hivatkozik, hogy a 883/2004 rendelet 67. cikkét ugyanúgy kell értelmezni, mint az 1408/71 rendelet 73. cikkét, amelyből az következik, hogy az a személy, aki a tagállamok egyikének a munkavállalókra alkalmazandó szociális biztonsági rendszerében biztosított, a más tagállam területén lakóhellyel rendelkező családtagjai után családi ellátásokra jogosult, abban az esetben is, ha ezen személy nem végez munkavállalói tevékenységet, és nem részesült járulékalapú ellátásban.

- 16 Ellenkérelmében a miniszter azt állítja, hogy a 883/2004 rendelet 67. cikke nem értelmezhető ugyanolyan módon, mint az 1408/71 rendelet 73. cikke. Ugyanis a második cikktől eltérően, amely valamennyi „munkavállalóra” vonatkozik, az első a semleges „személy” kifejezést használja. Egyébiránt magát e kifejezést is a 883/2004 rendelet 11. cikke (2) bekezdésének fényében kell értelmezni, amely rendelkezésnek nem volt megfelelője az 1408/71 rendeletben, és amelyből világosan következik, hogy egy olyan személy, aki már végez munkavállalói tevékenységet, a továbbiakban csupán annyiban tekinthető e tevékenységet végzőnek, amennyiben az ilyen tevékenység miatt vagy következtében pénzbeli ellátásban részesül.
- 17 Előzetes döntéshozatalra utaló határozatában a High Court megjegyzi először is, hogy nem vitatott, hogy a 883/2004 rendelet 67. cikk értelmében Írország az illetékes a családi ellátások E. Bogatu számára történő megállapítására. A High Court ezt követően megállapítja, hogy az ír jogszabályok értelmében nem szükséges általános jelleggel, hogy adott személy a családi ellátások iránti kérelme benyújtásának időpontjában vagy azt megelőzően munkavállalói tevékenységet végezzen Írországon kívül, hogy ilyen ellátásokra legyen jogosult, valamint hogy az E. Bogatuéhoz hasonló helyzetben lévő személy konkrét esetében, e jogosultság kizárólag egy, az azon gyermek életkorához kapcsolódó feltétel teljesítésétől függ, amely gyermekekre tekintettel a szóban forgó személy az említett ellátásokat kéri. Végül a High Court kifejti, hogy a jelen esetben E. Bogatu a 883/2004 rendelet sérelme nélkül jogosult családi ellátásokra az ír jogszabályok értelmében.
- 18 E körülmények között a High Court (felsőbbíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:
- „1) Úgy kell-e értelmezni a 883/2004 rendeletet, és különösen annak 67. cikkét, a 11. cikk (2) bekezdésével összhangban, hogy az a [...] »családi ellátásokra« való jogosultsághoz azt követeli meg, hogy az adott személy az [...] illetékes tagállamban munkaviszonyban álljon [...], avagy azt, hogy a[z említett] rendelet 11. cikkének (2) bekezdése szerinti pénzbeli ellátásban részesüljön?
- 2) A [883/2004 rendelet] 11. cikkének (2) bekezdése szerinti »pénzbeli ellátásra« való hivatkozást úgy kell-e értelmezni, hogy az csak arra az időszakra vonatkozik, amelynek során a pénzbeli ellátást a kérelmező számára ténylegesen folyósítják, vagy az bármely olyan időszakot magában foglal, amelyre tekintettel a kérelmező a jövőre nézve pénzbeli ellátásra jogosult, függetlenül attól, hogy ezen ellátást a családi ellátás kérelmezésekor már igénybe vették, vagy sem?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

- 19 Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra kér választ, hogy a 883/2004 rendeletet, és különösen annak – a 11. cikkének (2) bekezdésével együttesen értelmezett – 67. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy egy olyan helyzetben, mint amilyen az alapeljárásban szóban forgó, az illetékes tagállamban az adott személy családi ellátásokra való jogosultságának feltétele, hogy az érintett személy e tagállamban munkavállalói tevékenységet folytasson, vagy ilyen tevékenység miatt vagy következtében pénzbeli ellátásban részesüljön.
- 20 Amint a jelen ítélet 10–17. pontjából következik, az alapügyben szóban forgó, a kérdést előterjesztő bíróság által ismertetett helyzetet az alábbi elemek jellemzik. Először is, az a személy, aki az illetékes tagállamban, azaz Írországon kívül, a családi ellátások iránti kérelmet benyújtotta, korábban e tagállamban végzett munkavállalói tevékenységet, de később e tevékenység gyakorlásával felhagyott. Másodszor, e személy két gyermek szülője, akik egy másik tagállamban, azaz Romániában rendelkeznek lakóhellyel. Végül, azon időszak, amely vonatkozásában az említett személy kérte, hogy a kérdést előterjesztő

bíróság ismerje el a családi ellátásokra való jogosultságát, olyan időszak volt, amelynek során az illetékes tagállamban annak belső joga által „nem járulékalapú ellátásnak” minősített pénzübeli ellátásban részesült.

- 21 Tekintettel e helyzetre, először is meg kell jegyezni, hogy a 883/2004 rendelet 67. cikke úgy rendelkezik, hogy egy személy az illetékes tagállam jogszabályainak megfelelően jogosult családi ellátásokra a másik tagállamban lakó családtagjai után is, mintha a családtagok is az előbb említett tagállamban rendelkeznének lakóhellyel.
- 22 Amint az e cikk szövegéből kitűnik, noha utal a „személynek” biztosított jogokra, nem követeli meg, hogy az ilyen személy konkrétan meghatározott – tehát többek között munkavállalói – státusszal rendelkezzen. Mindazonáltal e cikk maga nem határozza meg azon követelményeket, amelyekről az érintett személy családi ellátásokra való jogosultsága függhet, hanem e tekintetben az illetékes tagállam jogszabályaira utal.
- 23 E körülmények között a kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdésre adandó válaszhoz az említett cikket a háttérét képező összefüggések és az általa követett cél fényében kell értelmezni.
- 24 Először is, a 883/2004 rendelet 67. cikkének háttérét képező összefüggéseket illetően meg kell jegyezni, hogy e cikket többek között e rendelet 68. cikke (1) bekezdésének a) pontjával összefüggésben kell értelmezni, amelyet a több tagállam által különböző alapokon fizetendő ellátások esetében kell alkalmazni, és amely ilyen esetekben elsőbbségi szabályok alkalmazását írja elő, amelyek sorrendben a következőket veszik figyelembe: a munkavállalói vagy önálló vállalkozói tevékenységeken alapuló jogosultságok, majd a nyugdíj folyósításán alapuló jogosultságok, és végül a lakóhely szerint szerzett jogosultságok.
- 25 Mivel e rendelkezés több jogcímet is felsorol, amelyek alapján valamely személy családi ellátásokra lehet jogosult, amely jogcímek között szerepel a munkavállalói tevékenységen alapuló is, a 883/2004 rendelet 67. cikkét nem lehet úgy tekinteni, hogy az kizárólag az e tevékenységen alapuló jogcímre korlátozódik.
- 26 Ezt követően a 883/2004 rendelet 67. cikke által kitűzött célt illetően meg kell állapítani, hogy az uniós jogalkotónak e rendelet elfogadásával egyebek mellett az volt a célja, hogy annak hatályát kiterjessze az 1408/71 rendelet hatálya alá tartozó munkavállalónak nem minősülő személyek különböző kategóriáira is, különösen a gazdaságilag inaktív személyekre, akikre az utóbbi rendelet hatálya nem terjedt ki.
- 27 E célkitűzés általános módon kitűnik az uniós jogalkotó azon választásából, hogy a 883/2004 rendelet 2. cikke (1) bekezdésében kifejti, hogy e rendeletet különösen „a tagállamok (azon) állampolgáira” kell alkalmazni, akik egy vagy több tagállam jogszabályainak hatálya alá tartoznak vagy tartoztak, míg az 1408/71 rendelet 2. cikkének (1) bekezdése úgy rendelkezett, hogy e korábbi rendeletet „azokra a munkavállalókra” kell alkalmazni, akik egy vagy több tagállam jogszabályainak hatálya alá tartoznak vagy tartoztak.
- 28 Az említett célkitűzés a családi ellátások konkrét esetében abban jelenik meg, hogy a 883/2004 rendelet 67. cikkében a „személy” kifejezést használja ott, ahol az 1408/71 rendelet 73. cikke, amelynek a helyébe lépett, a „munkavállalókra” utalt. Ebben a tekintetben a 883/2004 rendelet 67. cikke az uniós jogalkotó azon szándékát tükrözi, hogy a családi ellátásra való jogosultság a továbbiakban ne csupán a munkavállalókra korlátozódjon, hanem kiterjedjen a személyek egyéb kategóriáira is.
- 29 A fentiek összességéből következik, hogy a 883/2004 rendelet 67. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az nem követeli meg, hogy a családi ellátásokra való jogosultsághoz az adott személy az illetékes tagállamban munkavállalói tevékenységet folytasson.

- 30 Másodsorban, a 883/2004 rendelet 11. cikkének (2) bekezdéséből – amely rendelkezésre a kérdést előterjesztő bíróság a kérdésében utal – az következik, hogy a munkavállalói tevékenység miatt vagy következtében – tehát az ilyen tevékenység múltbeli gyakorlásán alapuló – pénzbeli ellátásban részesülő személyt az alkalmazandó jogszabályok meghatározása céljából az említett tevékenységet gyakorlónak kell tekinteni.
- 31 Mindazonáltal a jelen ítélet 25. pontjából következik, hogy a 883/2004 rendelet 67. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az nem követeli meg, hogy a családi ellátásokra vonatkozóan egy tagállam illetékessége egy adott személy tekintetében e személy bármilyen – beleértve múltbeli – munkavállalói tevékenységén alapuljon.
- 32 Ebből következik, hogy az adott esetben a 883/2004 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésében említett pénzbeli ellátásokban részesülés ténye nem befolyásolja a jelen ítélet 29. pontjában szereplő következtetést.
- 33 A fenti megfontolások összességére tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 883/2004 rendeletet, és különösen a 11. cikkének (2) bekezdésével együttesen értelmezett 67. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az alapeljárásban szóban forgóhoz hasonló helyzetben az illetékes tagállamban az adott személy családi ellátásokra való jogosultságának nem feltétele, hogy az érintett személy e tagállamban munkavállalói tevékenységet folytasson, illetve ilyen tevékenység miatt vagy következtében pénzbeli ellátásban részesüljön.

A második kérdéstről

- 34 Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 883/2004 rendelet 11. cikkének (2) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy a családi ellátások iránti kérelem benyújtásának időpontjában az érintett személynek ténylegesen pénzbeli ellátásban kell részesülnie, illetve ilyen pénzbeli ellátásra potenciálisan jogosultnak kell lennie.
- 35 Az első kérdésre adott válasza tekintettel a kérdést előterjesztő bíróság második kérdésére nem kell válaszolni.

A költségekről

- 36 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

A szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló, 2004. április 29-i 883/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletet, és különösen a 11. cikkének (2) bekezdésével együttesen értelmezett 67. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az alapeljárásban szóban forgóhoz hasonló helyzetben az illetékes tagállamban az adott személy családi ellátásokra való jogosultságának nem feltétele, hogy az érintett személy e tagállamban munkavállalói tevékenységet folytasson, illetve ilyen tevékenység miatt vagy következtében pénzbeli ellátásban részesüljön.

Aláírások